

Strategisch meerjarenplan Cultuur 2017 –2020

Japan

Versie 15 maart 2017

Strategisch meerjarenplan Cultuur 2017-2020 Japan ***Opportunities beyond tokyo; the regional focus in a practical approach***

Status quo

De C van PPC - Publieksdiplomatie, Politiek en Cultuur - staat in Tokio voor een unit die beschikt over een effectief netwerk in Japan en in nauw contact met de fondsen en instellingen in Nederland, DutchCulture en Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voorop, en een die een belangrijke bijdrage levert aan de culturele banden tussen Japan en Nederland. Wederkerigheid staat aan de basis van ons werk in Japan, omdat eenzijdige promotie daar niet werkt: uitwisseling en dialoog zijn de kernwoorden.

In de lopende beleidsperiode hebben we duurzame verbindingen gecreëerd. De samenwerking tussen Saga en Nederland op het gebied van creatieve industrie heeft veel Nederlandse designers en kunstenaars de kans gegeven om te werken met de beste handwerkslieden van de wereld. Dit aantal stijgt door de vraag van Japanse zijde en de bundeling in de vorm van een project (Holland-Kyushu 2016-2017). Het Trade Post Network, een samenwerkingsverband van voormalige VOC Handelshuizen overstijgt de grenzen van Japan, omspant de gehele ex-VOC-Azië-regio en staat aan de wieg van een levendig nieuw netwerk. Dit project werd vanuit Japan geïnitieerd. Het Holland-Kyushu jaar heeft, naast veel persaandacht in Japan en Nederland voor deze bijzondere band, geheel nieuwe netwerken aangeboord en daarmee kansen gecreëerd voor de culturele en creatieve sector.

Context

Het culturele imago van Nederland in Japan is sterk en doorkruist de samenleving op verschillende niveaus; van *blockbuster* tentoonstellingen als het Mauritshuis (2013) en Museum Boijmans Van Beuningen (2017) tot de deelname artist van Nederlandse kunstenaars in *artist in residence* (AIR) programma's, van het KCO dat ieder twee jaar voor uitverkochte zalen speelt, tot techno artiesten die door vriendenclubs worden uitgenodigd om hun skills te demonstreren. Van de net geopende Moooi winkel in het hippe Aoyama tot studenten van de Design Academy Eindhoven die samenwerken met porseleinbakkers in Arita. In Nederland is de interesse in Japan *booming* met tentoonstellingen in het Rijksmuseum, Japanmarkten in Leiden, Amsterdam, Amstelveen, en een groeiende stroom jonge creatieve Japanners die naar Nederland trekken voor educatie, inspiratie en creatie. Het Arita House in Amsterdam, naast het Rijksmuseum, is een direct resultaat van ons Kyushu project 2016-2017.

Vooruitkijkend naar de periode van 2017-2020 zijn de twee grote thema's de Olympische Spelen van 2020 met een omvangrijk cultureel programma, en regionale revitalisatie in gebieden, buiten de metropool Tokio, die door vergrijzing en leegloop dreigen te verschromelen. Indicatoren, dat Nederland hier goede kansen heeft zijn het *outsider art* project Het Werk Van...(2015) (met het oog op Tokyo 2020) en ten aanzien van revitalisatie het Arita 2016 project waar Nederlandse culturele concepten worden gerealiseerd om een tanende lokale industrie nieuw leven in te blazen. Binnen de regionale focus van het Holland-Kyushu 2016-2017 worden deze kansen vanzelfsprekend volop benut.

Thema

"Opportunities beyond Tokyo; the regional focus in a practical approach"

Tokio is in bepaalde opzichten verzadigd. Grote namen uit Nederland zoals het Mauritshuis in 2012 en Boijmans van Beuningen en het KCO in 2017 worden door de grote spelers in Tokio

overgehaald; wij kunnen er goed gebruik van maken bij het onderhouden van onze netwerken, maar met het Internationaal Cultuurbeleid (ICB) en Gedeeld Cultureel Erfgoed (GCE) budget maken we ergens anders een verschil, namelijk bij een zinvolle bijdrage aan het culturele leven buiten Tokio; daar snakt men naar nieuwe impulsen op vele gebieden en is er budget aanwezig onder meer van de centrale overheid (zie regionale revitalisatie). Samenwerkingen tot stand brengen en de resultaten daarvan eveneens presenteren in Tokio, dat is de opzet.

Geografische focus

De regionale focus op Kyushu op initiatief van DutchCulture als onderdeel van het New Horizons programma is een nieuwe aanpak die door de geconcentreerde focus op een regio vruchten afwerpt. Het Holland-Kyushu programma loopt door tot eind 2017. We willen deze aanpak vasthouden en zullen in 2018 of 2019 de focus op Tohoku leggen. Tohoku is het noordoostelijke gebied van Japan, dat in 2011 zwaar getroffen werd door de aardbeving, tsunami en het nucleaire ongeval in Fukushima. Het gebied staat in de belangstelling in de culturele sector, er zijn enkele grote culturele centra (Sendai, Aomori), connecties met Nederland (Koriyama, Yamada) en voor de Tokyo Olympics 2020 wordt het gebied door de huidige gouverneur van Tokyo, Mevr. Koike, gezien als de locatie voor een aantal sporten, ook als onderdeel van de herbouw na de ramp. Tokio blijft echter, zoals vermeldt, wel de plek waar men zich presenteert en verkoopt in Azië. Verder is Kyoto in de visual arts sector in opkomst, omdat de lokale overheid er veel aan doet om de culturele hoofdstad van Japan een moderner imago, voorbij tempels en theeceremonie, te geven. Er is een levendige scene volop kansen liggen voor Nederlandse kunstenaars en er lopen ook al projecten waar Nederlandse kunstenaars een platform kunnen krijgen.

Doelstellingen

De post in Tokio zal met onderhavig plan bijdragen aan uitvoering van de beleidshoofddoelstelling 1 van het ICB beleidskader: een sterke cultuursector die in kwaliteit groeit door internationale uitwisseling en duurzame samenwerking en die in het buitenland wordt gezien en gewaardeerd. Met dit voor ogen hebben we volgende doelstellingen gedefinieerd.

- verruimen van de Japanse markt voor de Nederlandse cultuursector met nadruk op de intrinsieke waarde van cultuur.
- versterken van netwerken tussen de cultuursectoren van beide landen om duurzame samenwerkingen op verschillende niveaus te faciliteren.

Deze doelstellingen staan aan de basis van onze activiteiten in de sectoren creatieve industrie, beeldende kunst, podiumkunsten en GCE. De keuze voor deze sectoren is gebaseerd op basis van de context waarin we ons begeven en de vooruitblik naar 2020, zoals beschreven hieronder per sub-thema.

Sub thema's

1. Creatieve industrie

Er is een opleving in de interesse in Nederlands design in Japan; een nieuwe generatie Nederlandse designers doet van zich spreken op de internationale beurzen. De liefde komt van twee kanten, want ook in Nederland is er in de sector veel interesse voor ontwikkelingen in Japan gezien de kansen om samen te werken met de beste ambachtslieden in de wereld. De samenwerking met Saga

heeft laten zien, dat Nederlandse concepten nieuwe kansen kunnen creëren in een omgeving waar het traditionele ambacht nog als kwaliteitselement aanwezig is.

Doel: personen en organisaties uit de Nederlandse creatieve industrie een platform bieden in Japan om zichzelf te presenteren en samen te werken met Japanse counterparts en/of producenten.

Resultaten:

- samenwerkingsprojecten uitgebreid binnen de samenwerking met Saga Prefectuur. Tot 2020 zullen de uitwisselingen Europees Keramisch werkcentrum (EKWC)-Saga Ceramics Laboratory, Design Academy Eindhoven (DAE)-Saga University, AIR Arita doorlopen; bestaande projecten en nieuwe projecten uitbouwen tot een aantal van 6 per jaar waarbij de continuïteit van belang is.
- nieuwe samenwerkingsverbanden opgezet met andere gebieden in Japan met lokale (ambachtelijke, traditionele) industrieën; na onderzoek banden aangeknoopt met een regio per twee jaar, na 2017 waarbij de focus op die regio wordt gericht, aantallen projecten oplopend van 3 naar 10.
- uitwisseling tussen Nederlandse designers en lokaal ambacht bevordert; per jaar 4 uitwisselingen en contacten tussen Japanse en Nederlandse designers en ambachtslieden.
- 4 presentaties per jaar van Nederlandse creatieve sector in goede bezochte presentatie instellingen en relevante beurzen gefaciliteerd waarbij de (te verwachten) aantallen bezoekers een rol spelen.

Prestatie indicatoren:

- per jaar 6 Saga gerelateerde evenementen, waarbij wordt voortgebouwd op de bestaande activiteiten op "crafts"/creatieve industrie-vlak in deze regio. Kunstnijverheid ter plaatse wordt in met Nederlands design / designers samengebracht teneinde nieuwe producten en kansen te genereren. Een nieuw element zal zijn gericht op de beeldende kunst (tentoonstellingen) en podiumkunsten (muziek)
- in beleidsperiode 2 meerjarige samenwerkingsprojecten tussen lokale overheid en NL partner
- ad hoc 3 samenwerkingen per jaar
- 4 presentaties/tentoonstellingen per jaar

Partners: NL – Stichting Cultuur Inventarisatie, Het Nieuwe Instituut (HNI), DAE, EKWC, Crafts Council Nederland, Amsterdam Stad, Rotterdam Stad, DutchCulture, academies / JP – Kanto Bureau of Economy, Trade and Industry (METI Kanto), lokale overheden, Saga Ceramics Laboratory, Saga University, Japan Netherlands Architecture & Culture Association, universiteiten

2. Beeldende kunst

Premoderne en moderne kunst uit Nederland worden in Japan door de grote mediabedrijven actief aan het Japanse publiek getoond door grote (reizende) tentoonstellingen die miljoenen bezoekers trekken. Er is een generatie aan jonge curatoren, galerie-eigenaren en kunstenaars, veelal geïnspireerd door Nederland, in Nederland opgeleid of in Nederland verbleven (Rijksakademie van beeldende kunsten) die nieuwe kunstenaars naar Japan willen halen. Nederlandse kunstenaars komen veel naar Japan: AIR, deelname aan biënnales, oriëntatiereizen ook omdat een presentatie in Japan een springplank naar Azië betekent. Fotografie heeft een speciale plaats: er is een levendige uitwisseling in deze sector tussen beide landen waarbij onder andere op UNSEEN Japans aanstormend talent wordt getoond en Nederlandse (moderne) fotografie hoog staat aangeschreven in Japan.

Doel: Nederlandse kunstenaars een platform bieden in Japan met een focus op locaties van jonge aanstormende galleries en culturele *hotspots*.

Resultaten:

- samenwerkingsverbanden per jaar gecultiveerd met de belangrijkste internationaal erkende kunst biënnales: Setouchi, Aichi, Echigo-Tsumari, Yokohama en grote kunst/fotografie-evenementen, resulterend in Nederlandse presentie/invloed.
- presentaties door Nederlandse kunstenaars in galleries, *artist-run spaces*, ook als uitkomst van AIR door deze kunstenaars, gerealiseerd, hier zijn meerdere presentaties mogelijk waarbij een vijftal haalbaar moet zijn. Kwaliteit van de galleries wordt mede in samenspraak met o.a. het Mondriaan Fonds gewogen.
- kansen gecreëerd voor Nederlandse kunst(enaars) binnen het Tokyo Olympics cultural program; een en ander sterk afhankelijk van de vraag die geformuleerd is/wordt ten aanzien van het Tokio 2020 cultuurprogramma dat door de Japanse overheid zal worden uitgerold.

Prestatie indicatoren:

- 8 AIRs per jaar
- Nederlandse aanwezigheid op grote beurzen/biënnales
- aanwezigheid NL kunst Tokyo 2020 programma aan de hand van het door de Japanse regering te presenteren format. De Nederlandse aanwezigheid op professioneel cultureel gebied is versterkt.

Partners: NL – Mondriaan Fonds / JP – Tokyo Arts Council, Arts Initiative Tokyo, musea, galleries, artist-run spaces

3 Podiumkunsten

Japan is een gretig afzetgebied voor Nederlandse muziek; op jazz en klassiek gebied komen er vele artiesten naar Japan in commercieel georganiseerde tours. Dance heeft speciale aandacht: veel DJ's, maar ook festivals als Sensation White en Dekmantel worden naar Japan uitgenodigd. Moderne dans is een gebied waarin veel te winnen valt: festivals als Tokyo Performing Arts Festival en Tokyo Festival, en organisaties als Shibaura House tonen een intrinsieke interesse; ook onder invloed van Japanse dansers die opgeleid zijn in Nederland en die Nederlandse dansers in Japan introduceren.

Doel: effectief gebruik aanwezigheid vertegenwoordigers muzieksector en actieve inzet op het creëren van kansen voor moderne dans uit Nederland door presentaties en optredens van Nederlandse artiesten en deskundigen.

Resultaten:

- toegenomen kansen voor moderne dans uit Nederland. Onder andere via meerjarige samenwerking met culturele *hotspot* Shibaura House binnen het Dance Port programma; terugkerende jaarlijkse aanwezigheid van Nederlands dansers in Japan in Shibaura House, maar ook andere platforms voor dit genre.
- samenwerkingen tussen Nederlandse en Japanse muzikale groepen (bands, orkesten, etc) in de vorm van workshops, seminars, concerten.

Prestatie indicatoren:

- 4 performances voor dansers via Shibaura House, Tokyo Festival
- 2 samenwerkingen per jaar op het gebied van muziek

Partners: NL – Fonds Podiumkunsten, KCO / JP – Shibaura House, Tokyo Festival, Art Commons, Tokyo Performing Arts Festival, regionale partners op Kyushu en elders.

4 Gedeeld Cultureel Erfgoed

De Japanse centrale en lokale overheden besteden veel aandacht en budget aan het behoud en herbouw van GCE gerelateerde plekken in Japan; meeste representatieve voorbeeld is de herbouw van Deshima, maar over het hele land zijn ook dammen, rivierbeddingen, havens te vinden die het resultaat zijn van de ‘watermannen’ die eind 19e, begin 20e eeuw naar Japan werden uitgenodigd. Deze plekken en hun link met Nederland worden actief ingezet om nieuwe uitwisselingen aan het gaan met Nederland.

Een nieuwe ontwikkeling is het gebruik van de gedeelde historie als narratief voor samenwerkingen tussen Nederlandse designers/kunstenaars en lokale gemeenschappen voor de creatie van nieuw werk. Bijvoorbeeld het Sweet Hirado project en het Johannes de Rijke project van Genetic Choir, dat de vele locaties waar hij was met elkaar zal verbinden. Verdere waardevolle initiatieven zijn de Siebold Opera-plannen; en de Nederlandse (o.a. RCE) belangstelling voor de Hollandse begraafplaats in Nagasaki; het gedeelde verleden is hier een waardevol element dat stimuleert, maar onderhoud behoeft; in letterlijke en figuurlijke zin.

De samenwerkingsovereenkomst van het Netherlands Institute for Conservation, Art and Science (NICAS) en Tokyo University of the Arts ondertekend tijdens het bezoek van PM Rutte aan Japan eind 2015 en het bezoek van RCE directeur Cees van 't Veen op uitnodiging van de Japanse regering in februari van dit jaar heeft verder duidelijk gemaakt, dat Japan en Nederland als gelijkwaardige partners elkaar veel te bieden hebben in het erfgoedveld. Dit soort projecten en verbindingen zijn niet incidenteel, maar werken lang door en zijn wederkerig van groot belang.

Met inachtneming van de thema's voor GCE zoals uiteengezet in het raamwerk ICB 2017-2020 en de contouren van RCE tav GCE, stellen we de volgende inzet voor:

Doelstellingen:

- intensivering samenwerking op het GCE gebied tussen Japan en Nederland op basis van gelijkwaardigheid, wederkerigheid en respect voor 'ownership' (en waar nodig dit cultiveren), resulterend in voortzetting bestaande projecten (Deshima, Hirado en elders) en initiëren van nieuwe projecten bijvoorbeeld op archiefgebied en de samenwerking tussen historische secties van Japanse en Nederlandse universiteiten.
- bewerkstelligen en faciliteren van institutionele samenwerking van *counterparts* in beide landen.
- stimuleren en onderhouden van netwerken op het GCE vlak, op historisch, zowel als technisch en beleidsmatig gebied.
- crossovers verschillende sectoren: GCE, design, beeldende kunst

Resultaten:

- Trade Post Network: realisatie van publicatie en reizende tentoonstelling
- Het Trade Post Network verenigt voormalige VOC factorijen in Azië. In de komende beleidsperiode zal men zich richten op het creëren van een publicatie en reizende tentoonstelling. Partners zijn voormalige VOC factorijen in Zuidoost Azië (Japan: Hirado en Deshima), RCE, DutchCulture, OCW en deze ambassade. Het netwerk beantwoordt aan de drie pijlers van het GCE beleid: Historical Urban Centers, Heritage and Water Management, Mutual (historical) Perception. De bijeenkomsten van het netwerk kunnen tevens gebruikt worden om workshops te doen die beantwoorden aan de agenda van RCE, zoals over museale collecties en historische binnensteden. Het project biedt goede kansen voor multilaterale aanpak en activiteiten.

- Hollandsche Begraafplaats – rol van Nederlanders in Japan

Realisatie publicatie over Hollandsche Begraafplaats en continuerende oplossing voor onderhoud, conservatie en ontsluiting van de begraafplaats door de lokale gemeenschap.

Wij hebben in de huidige beleidsperiode gewerkt aan de ‘ownership’ van de Hollandsche Begraafplaats binnen de gemeenschap waar deze zich bevindt, Nagasaki, en nodig onderhoud uitgevoerd als tegenhanger voor de enorme investeringen van Nagasaki City in de herbouw van de Deshima waarvan de begraafplaats een onderdeel is. De graven op de begraafplaats vormen een spoor langs tal van belangrijke gebeurtenissen, unieke ontmoetingen tussen Nederland en Japan in de 18de en 19de eeuw en het vervolgonderzoek zal zich richten op de rol van de personen die in dit tijdvak actief waren. RCE adviseerde verder over een plan van aanpak en een publicatie. Blijvende betrokkenheid van de ambassade, wordt in dat plan als evident gezien.

Activiteiten bestaan uit uitwerking en uitvoering van het managementplan omtrent de begraafplaats met lokale partners, afstemming met andere landen (Rusland, China, VK hebben ook historische graven op de locatie), bezoekersprogramma’s voor betrokken partijen ter opzet van een researchnetwerk in Japan en Nederland en zullen resulteren in een uitgave en tentoonstelling. Partners: RCE, Nationaal Archief, Kumamoto University, Nagasaki City, Deshima, Nagasaki Museum of History and Culture.

- Historical Urban Centers: MoU met deze counterpart ten behoeve van een vierjarig programma van capaciteitsopbouw door middel van training en advies. De trainingen zullen waar mogelijk multilateraal worden uitgevoerd met de andere GCE-landen.

Counterpart: Saga University/Kyoto Institute of Technology

Partners: RCE, Institute for Housing and Urban Development Studies (IHS)/Rotterdam, IHE-UNESCO/Delft, WHITRAP/Shanghai

- Heritage and Water Management: vierjarig programma van capaciteitsopbouw door middel van training en advies op basis van de getekende MoU. De trainingen zullen waar mogelijk multilateraal worden uitgevoerd met de andere GCE-landen.

Counterpart: Kyushu National Museum

Partners: RCE, UNESCO

Resultaten: in situ beheer, bewustwording, opzetten onderwater cultureel erfgoed beheer (archeologie), Casussen: Deze samenwerking is dichtgetimmerd, maar zal de komst van specialisten vanuit Nederland naar Japan garanderen. Hun aanwezigheid kan gebruikt worden voor GCE gerelateerde activiteiten zoals workshops voor schoolkinderen in Hirado en Nagasaki waarbij kleine boringen in de havens waar de VOC afmeerde gedaan worden en zo bewustzijn over de gedeelde geschiedenis gekweekt kan worden. (Perceptie, water)

- Museale collecties (RCE): MoU met een counterpart ten behoeve van een vierjarig programma van capaciteitsopbouw door middel van training en advies. De trainingen zullen waar mogelijk multilateraal worden uitgevoerd met de andere GCE-landen.

TOK ziet hier goede kansen voor een MoU met het Matsura Historical Museum in Hirado en het Nagasaki Museum of History and Culture en/of Deshima.

Activiteiten: trainingen risicomangement en restauratie, advies over ontsluiting en toegankelijkheid.

Partners: RCE, Reinwardt Academie, ICCROM en het Nederlandse museale veld

- Mutual (historical) Perception – beeldvorming

Binnen dit themaveld vallen de samenwerkingsprojecten waarbij GCE wordt aangegrepen om

nieuwe creatieve samenwerkingsverbanden te initiëren, zoals het Sweets Project in Hirado, en het Johannes de Rijke project van Genetic Choir. Een herinterpretatie van de historie die Japan en Nederland delen is onlosmakelijk verbonden met het beeld dat beide betrokken partijen van elkaar hebben. Binnen dit themaveld zal de ambassade nieuwe samenwerkingsverbanden opzoeken en faciliteren. Beoogde partners zijn GCE gerelateerde gemeenschappen in Japan, Crafts Council Nederland, HNI en het Stimuleringsfonds

Doelgroepen

Per sub-thema richten we ons op het Japanse publiek in de genoemde vier sectoren. Onze huidige netwerk is afdoende, en breidt zich ook steeds verder uit, om resultaten te bewerkstelligen. We maken verder effectief gebruik van ons alumni-netwerk, voormalige studenten aan design, kunst en architectuur opleidingen, maar ook deelnemers aan bezoekersprogramma's.

Kalender

2017

- * Holland-Kyushu focus jaar – NL, JP
- Van Mondriaan tot Dutch Design, 100 jaar De Stijl - NL
- MONO JAPAN Amsterdam – Lloyd Hotel, NL
- Cool Japan tentoonstelling – Museum van Volkenkunde - NL
- Boijmans van Beuningen tentoonstelling – Tokyo, Osaka
- Tokyo Art Book Fair – Tokyo
- Tokyo Jazz/Dutch Jazz in Saga with NL Quartet (Beets, Bennink, Ruller, Herman) – Tokyo, Saga
- Opening Doshima Omote-monbashi brug, climax Holland-Kyushu focus jaar - Nagasaki
- KCO tour – Tokyo, Kawasaki, Nagoya, Osaka, Nagasaki
- Yokohama Triennale aug-dec 2017 - Yokohama

2018

- Leeuwarden EU Cultural Capital 2018 – EU Japan Fest - NL
- Echigo-Tsumari Triennale - Nagano

2019

- Henk Stallinga exhibition – Oita
- Kyoto Hotel by Lloyd Hotel – Kyoto
- Setouchi Triennial – Seto Inland Sea
- KCO Japan Tour - TBC

2020

- Tokyo Olympics & Cultural Program – Tokyo, plus prefectures for cultural programs and exchanges.

Resources: middelen en budget

Budget	Details	Bedragen in Euro
ICB regulier		75.000/jaar
Creatieve Industrie	35.000	
Beeldende kunst	30.000	
Podiumkunsten	10.000	
GCE		75.000/jaar
Overbrugging 2017 ivm Holland-Kyushu 2016- 2017)		50.000
TOKIO 2020	PM to be discussed	
Totaal		210.000

- 2,5 FTE: plvHPPC voor 0,5FTE en twee lokale medewerkers voor 2FTE
- De Eenheid Internationaal Cultuurbeleid (ICE) en GCE fondsen worden besteedt in overleg met de fondsen, DutchCulture, ICE en het ministerie van OCW om zo dubbel werk te voorkomen, maar ook om synergie te creëren met de inzet van deze partners.
- bezoekersprogramma's voortzetten, omdat deze effectief gereedschap zijn gebleken voor het versterken van netwerken en bijdragen aan het behalen van doelstellingen.

Cover foto

Nederlandse kunstenaar Fleur van Dodewaard kreeg een bijdrage van de ambassade voor haar deelname in de AIR Arita als onderdeel van de samenwerking tussen Saga en de ambassade. Omdat men geen ervaring had met AIR was de bijdrage het steuntje in de rug om de mogelijkheden te laten zien. Van Dodewaard gebruikte ongeglazuurd porselein en combineerde dit met alledaagse voorwerpen. Haar werk werd genomineerd voor het prestigieuze Festival de Hyeres en de serie foto's is in zijn geheel aangekocht door Museum Voorlinden. De AIR is inmiddels een vast onderdeel van de samenwerking met Saga.